

Den gyldne middelvei

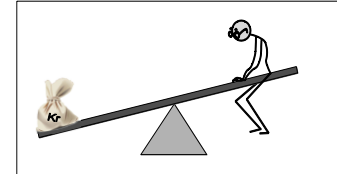
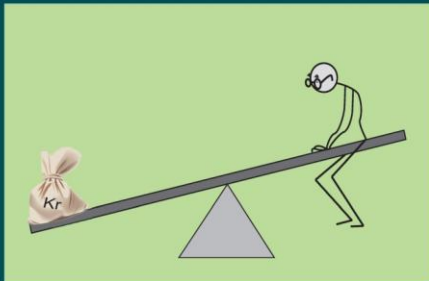
Nye tjenestepensjoner mellom ytelse og innskudd

Jon M. Hippe og Pål Lillevold
Pensjonsforum 12. november 2010

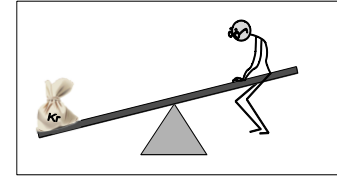
Jon M. Hippe og Pål Lillevold

Den gyldne middelvei

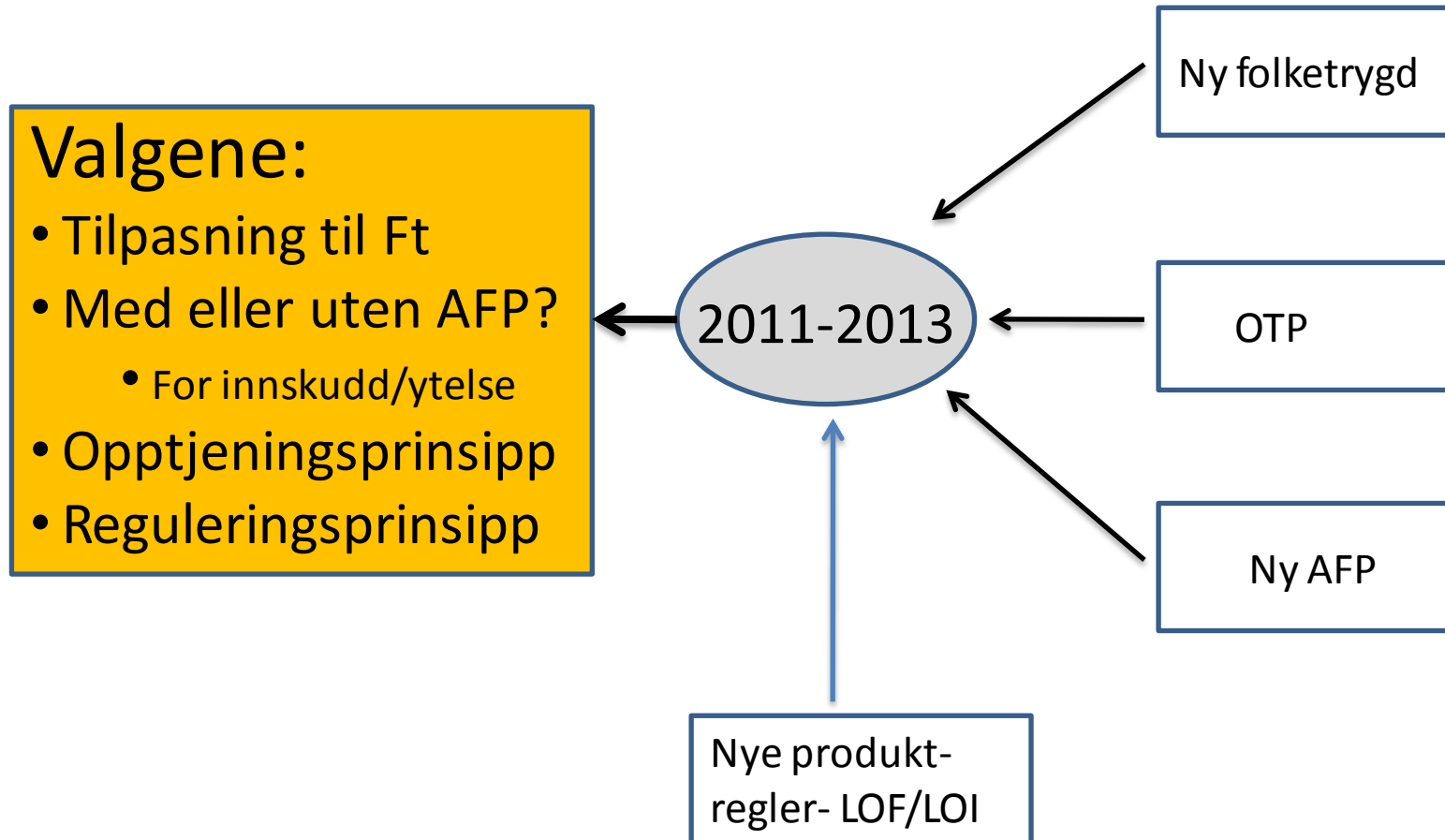
Nye tjenstepensjoner mellom ytelses- og innskuddsordninger og virkningen av disse

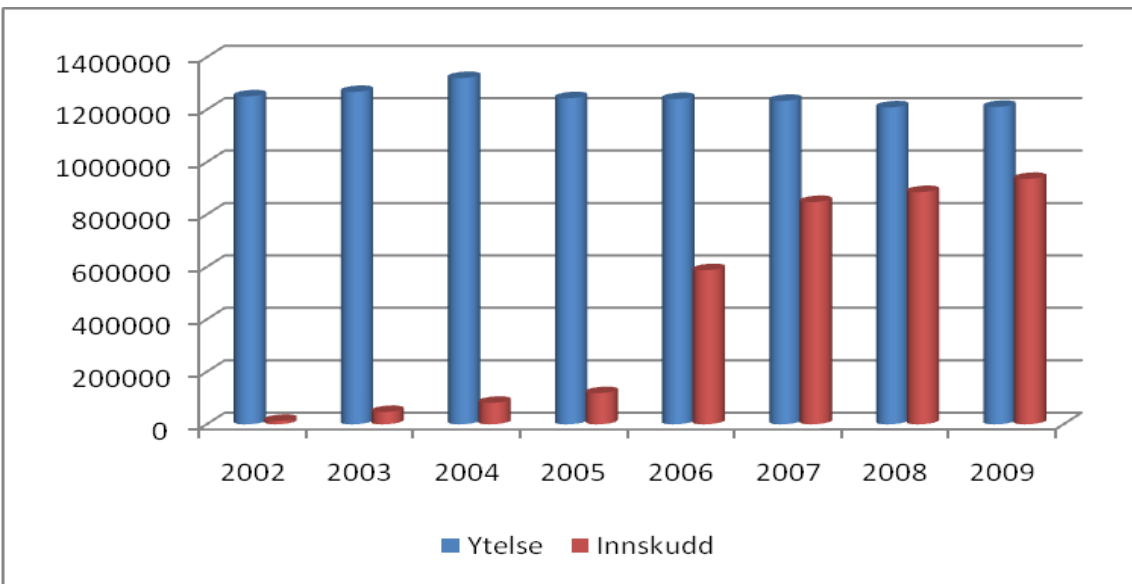
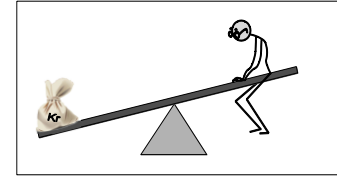
Et prosjekt fra Forskningsstiftelsen Fafø og Aktuarfirmaet Lillevold og Partners

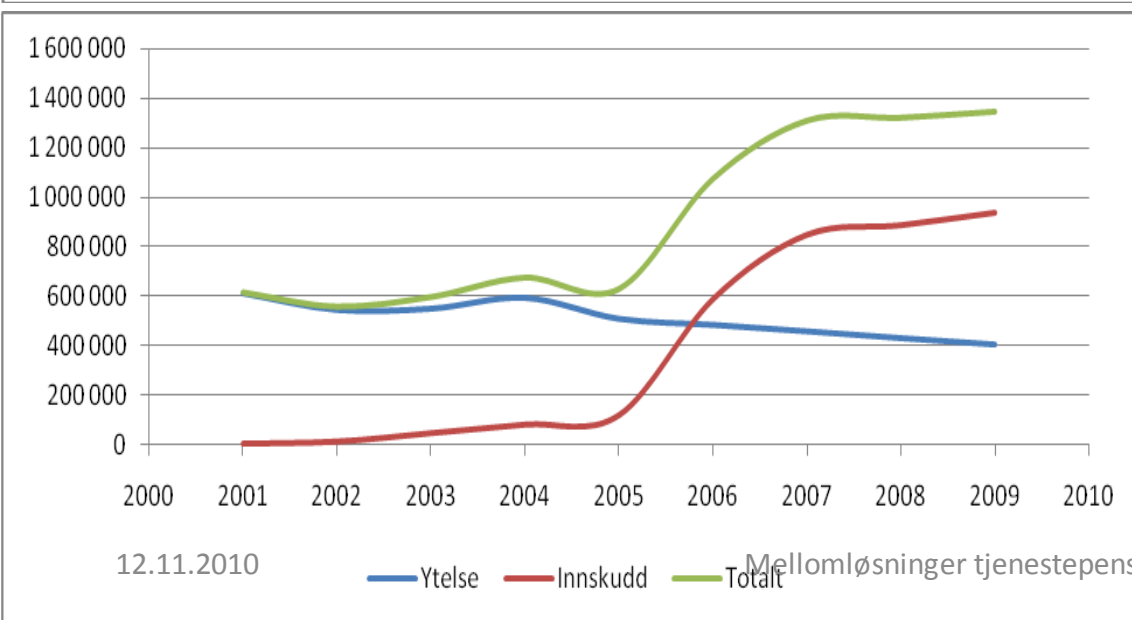
Pensjonsvalgene

Tjenestepensjonsmarkedet

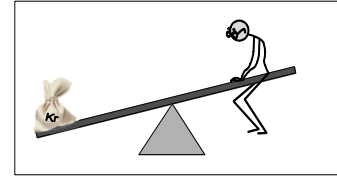

Samlet offentlig og privat sektor

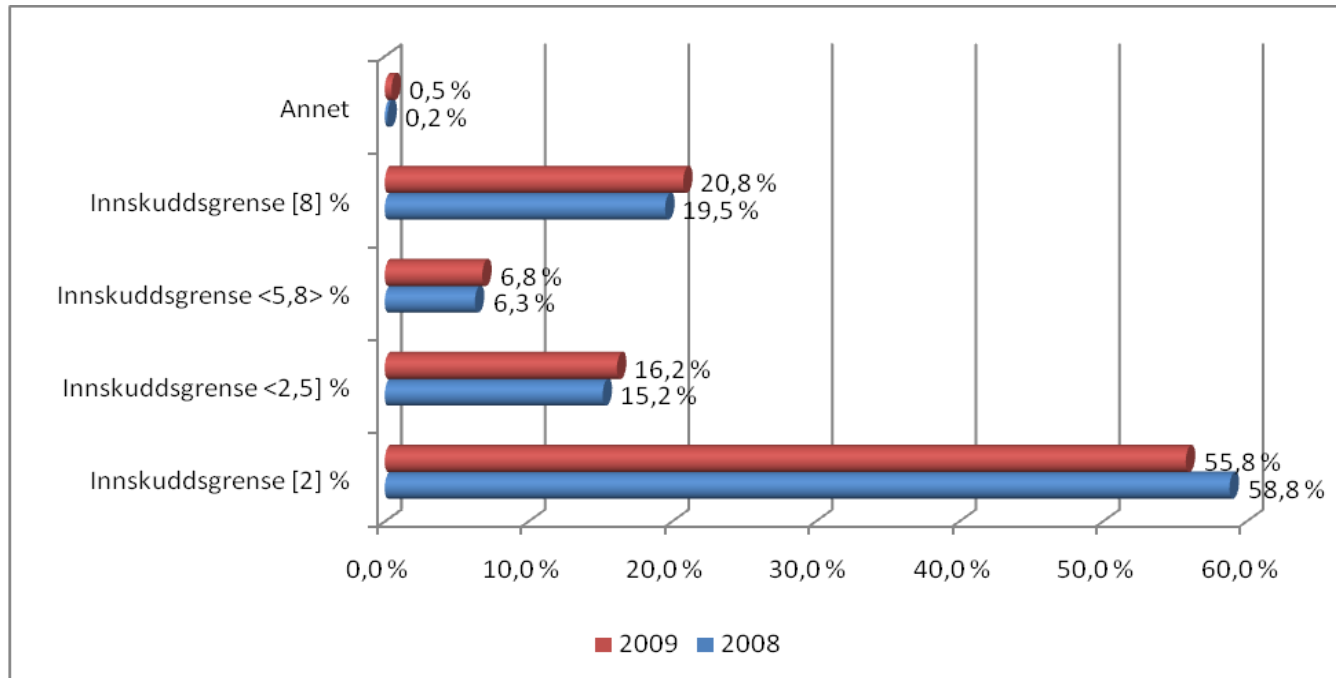

Privat sektor
406 000 vs
936 000

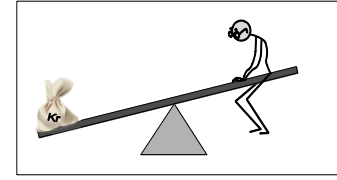
Innskuddssatser og forsikringsdekninger

Innskuddssatser privat sektor. Prosent av aktive medlemmer

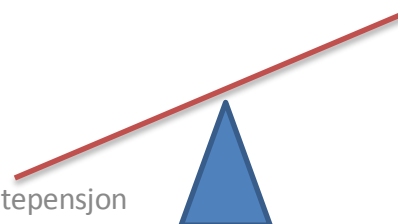
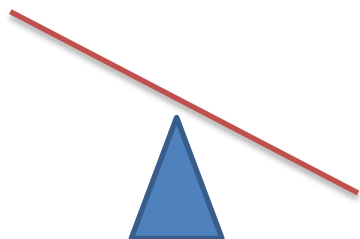
Ytelse: 95% tilknyttet uføredekning
Hovedsakelig fripoliseoppbygging
Innskudd: 35% tilknyttet uføredekning
I liten grad fripoliseoppbygging

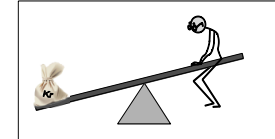

Ytterpunkter – en naturlig tilpasning?

Ytelsespensjon
Sluttlønn – 30 år

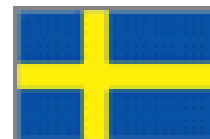
Innskuddspensjon
Avkastnings-
regulering og
individualisert

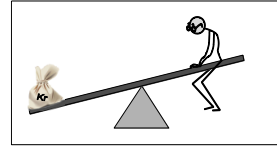

Mellomløsninger – en mer naturlig tilpasning?

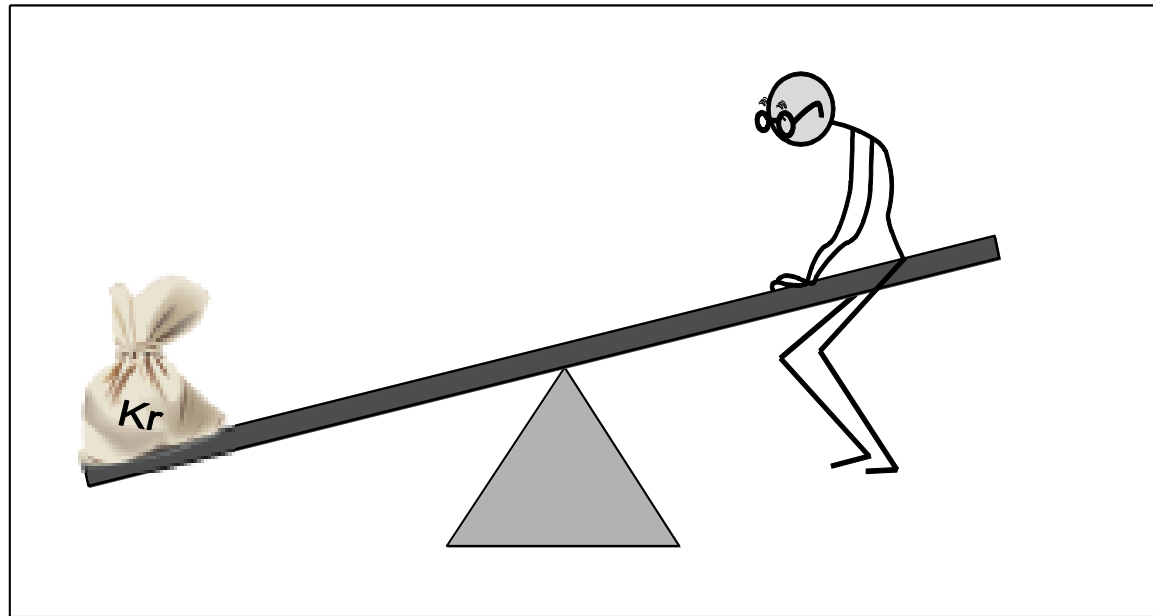
Ytelsespensjon
(Sluttlønn)

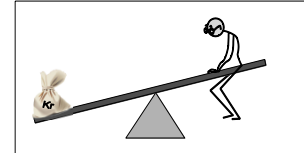

Innskuddspensjon
Avkastnings-
regulering og
individualisert

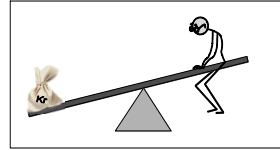
Virkningen av pensjonsreformene – OTP, AFP og Folketrygd

Datagrunnlaget

- NAV-data: Fullstendig historikk og fremskrivning av pensjonsgivende inntekt for 10% av ansatte i privat sektor - koblet med informasjon om arbeidstagneres næringskode. Reelt grunnlag for beregning av folketrygd og AFP.
- Pensjonsgivende lønn for tjenestepensjon:
 - NAV-data omfatter flere samtidige ansettelsesforhold og alle variable tillegg
 - SSBs lønnsstatistikk som avstemningsgrunnlag for å luke ut inntekt i NAV-data som ikke teller for tjenestepensjon
 - Pragmatisk tilnærming: Sjablongmessig prosentvis reduksjon av NAV-inntekten, nærings- og kjønnsespesifikk

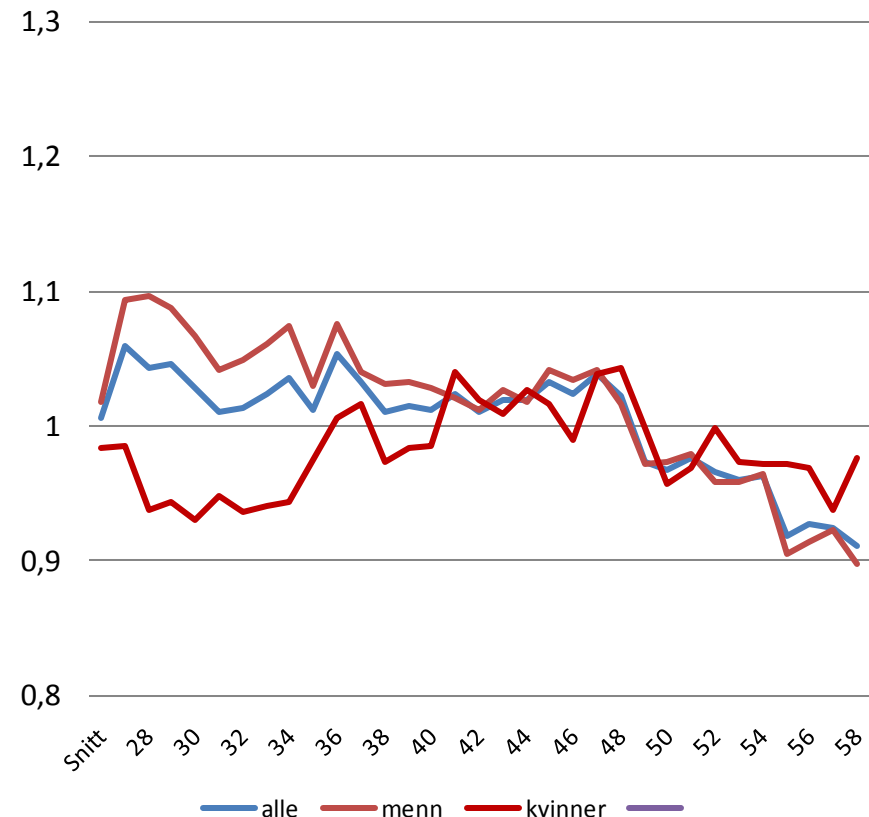

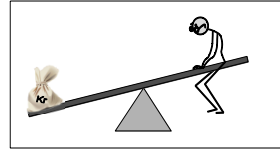
Datagrunnlaget: Forholdet mellom NAV-inntekt og SSB lønnsdata

Før justering

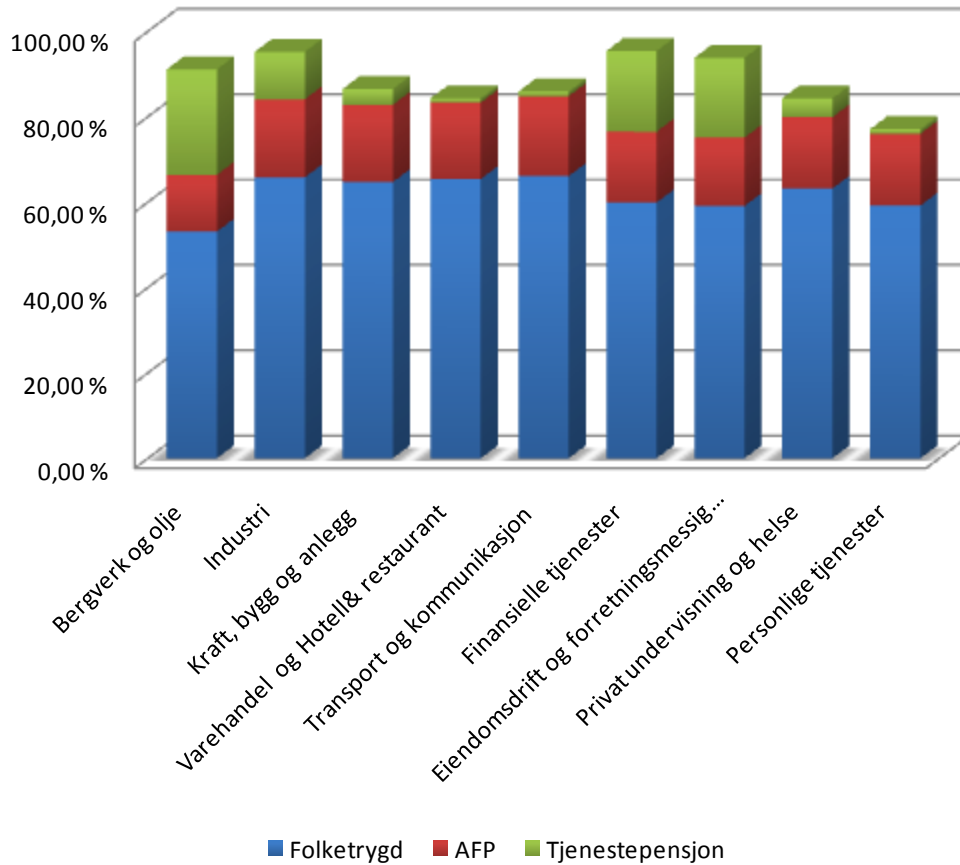
Etter justering

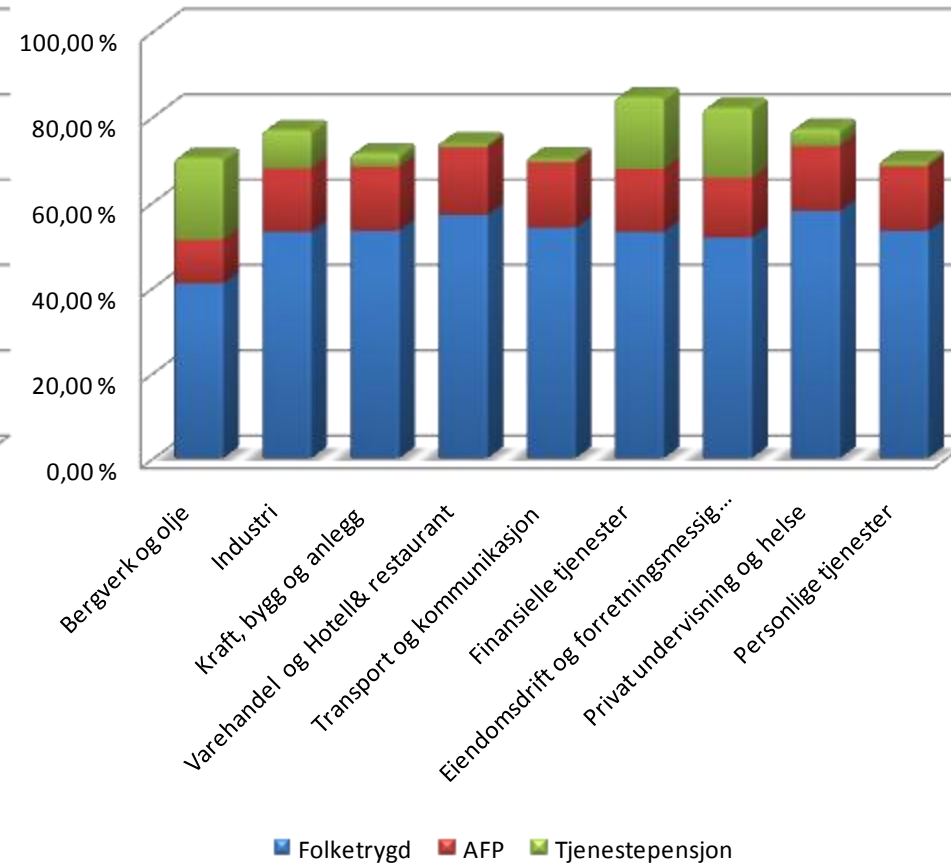

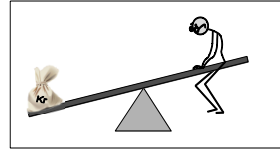
Analysen

Uttak ved 67 år for personer født i 1950
(% av pensjonsgivende lønn)

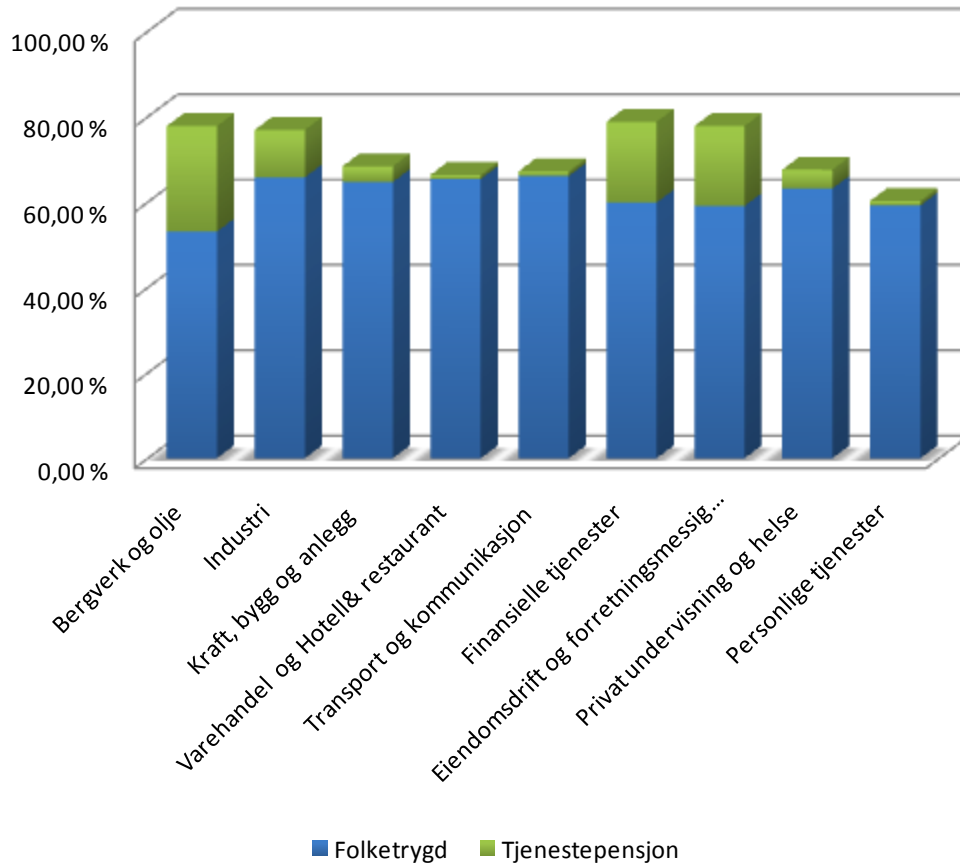
Uttak ved 67 år for personer født i 1950
(% av all inntekt)

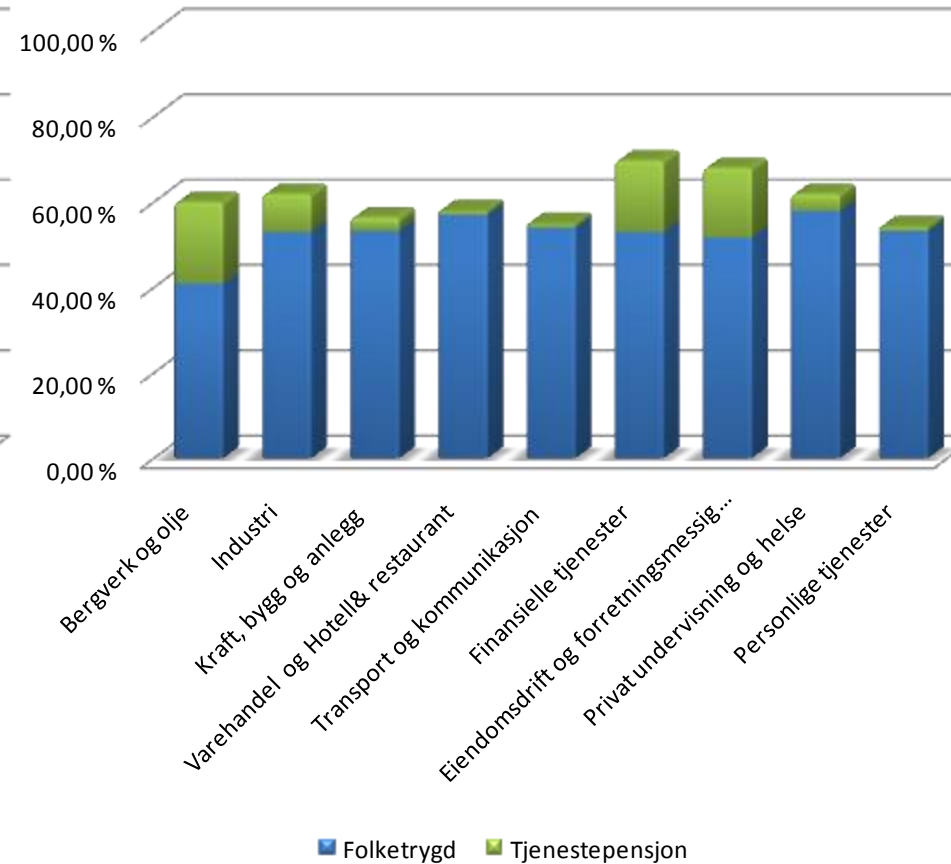

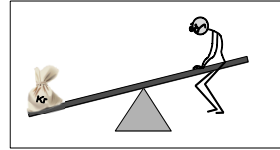
Analysen

**Uttak ved 67 år for personer født i 1950
(% av pensjonsgivende lønn)**

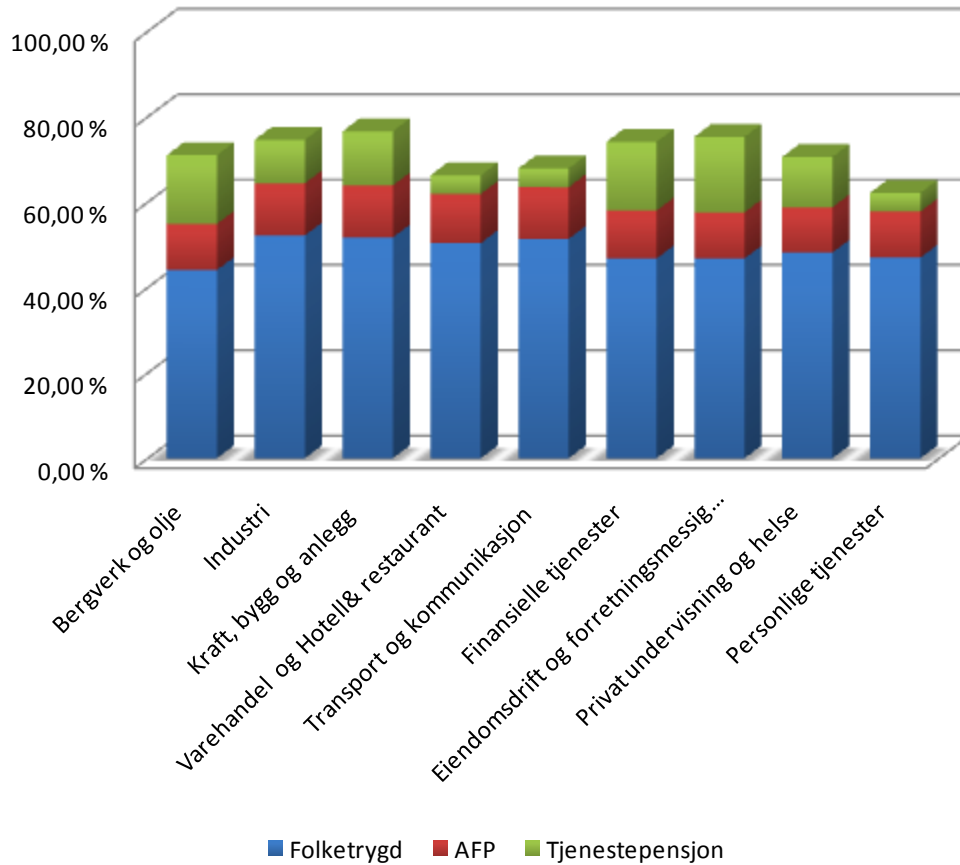
**Uttak ved 67 år for personer født i 1950
(% av all inntekt)**

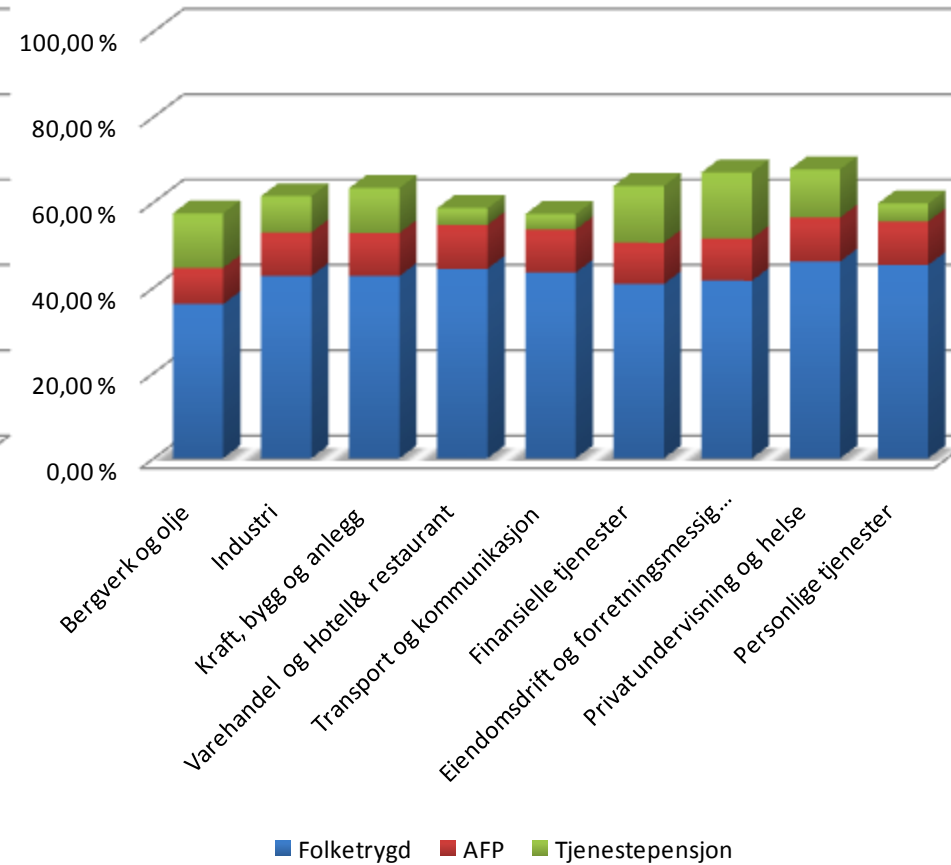

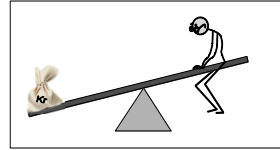
Analysen

**Uttak ved 67 år for personer født i 1975
(% av pensjonsgivende lønn)**

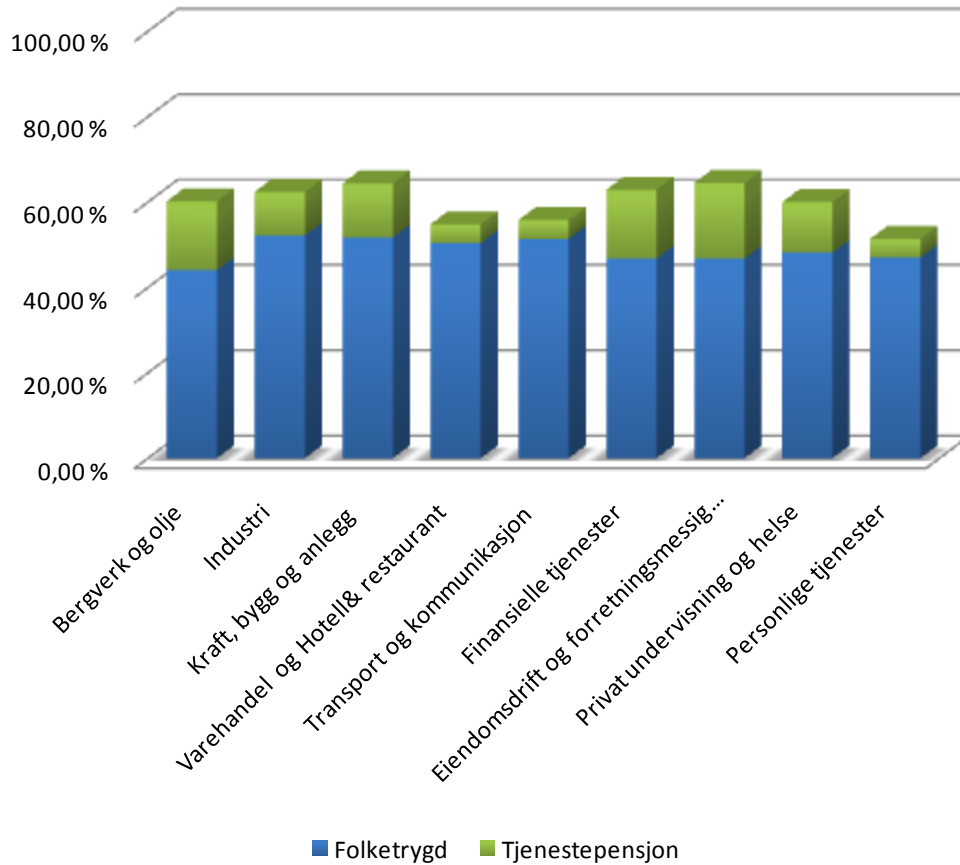
**Uttak ved 67 år for personer født i 1975
(% av all inntekt)**

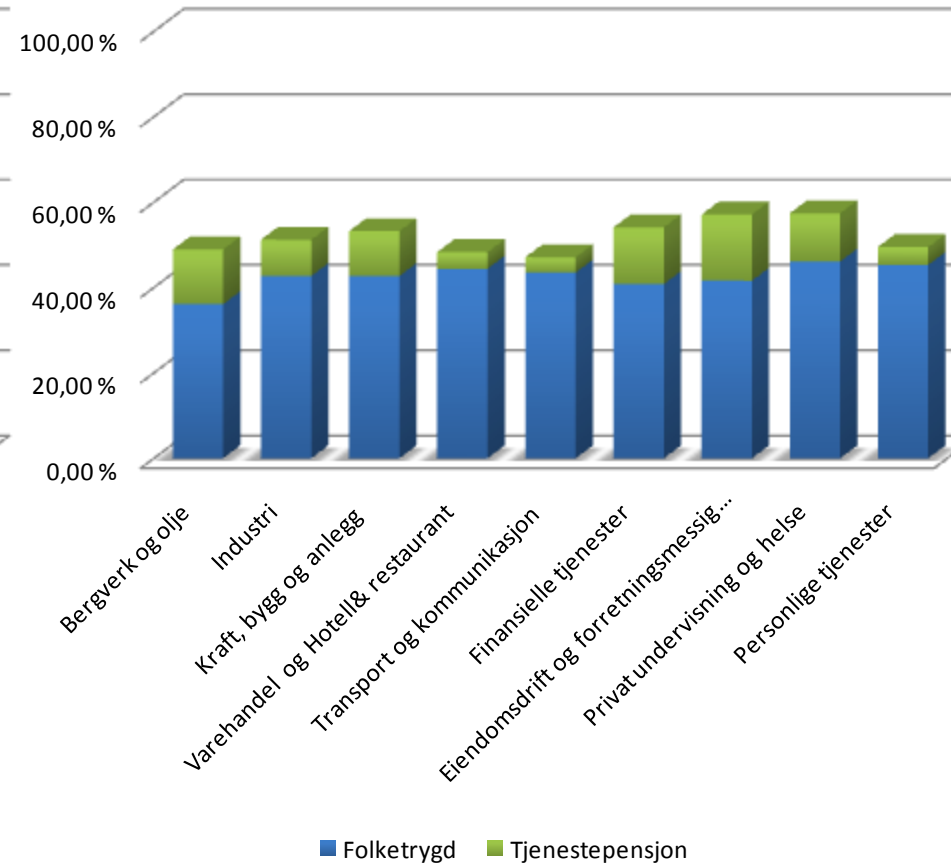

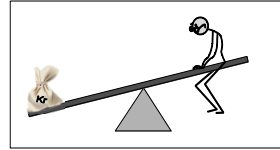
Analysen

**Uttak ved 67 år for personer født i 1975
(% av pensjonsgivende lønn)**

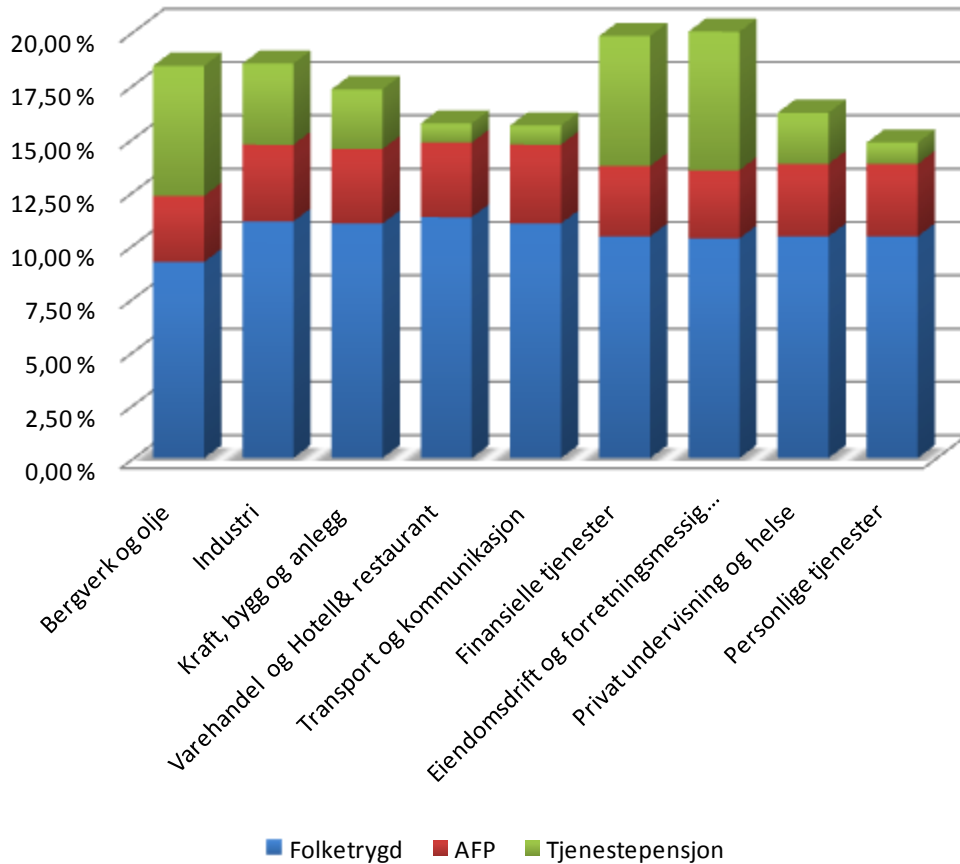
**Uttak ved 67 år for personer født i 1975
(% av all inntekt)**

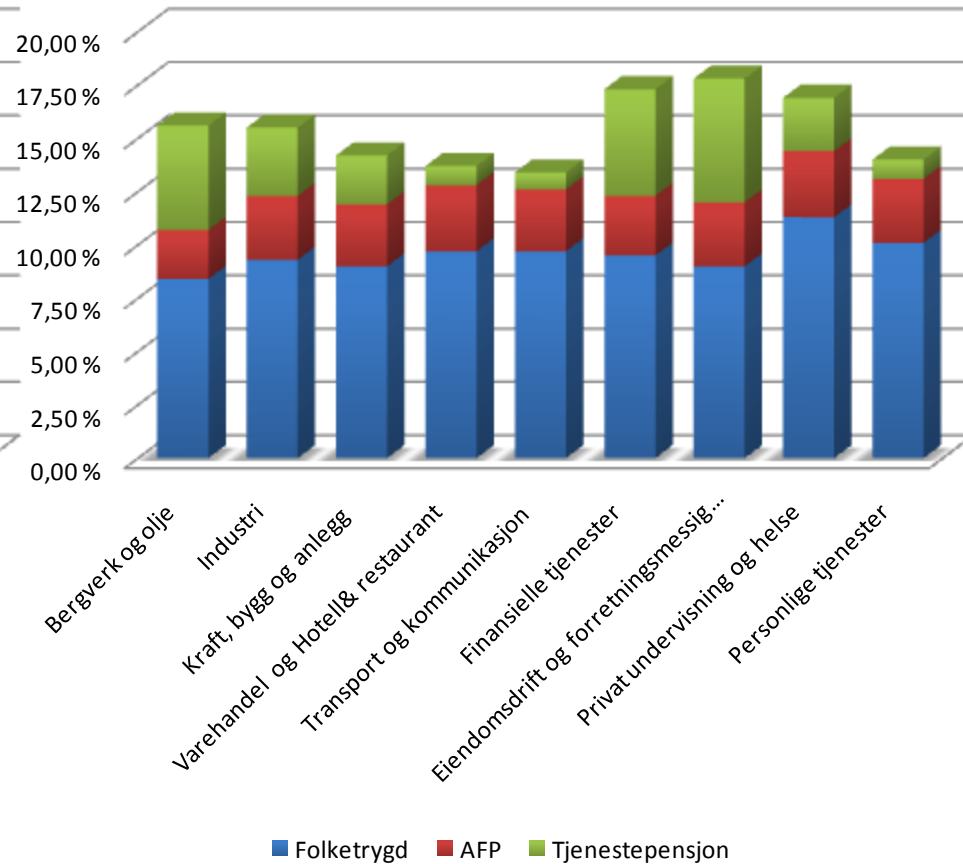

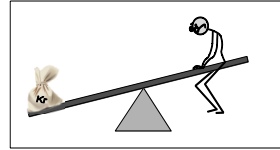
Analysen

Differanse uttak 62 og 67 for 1975 kullet
(% av pensjonsgivende lønn)

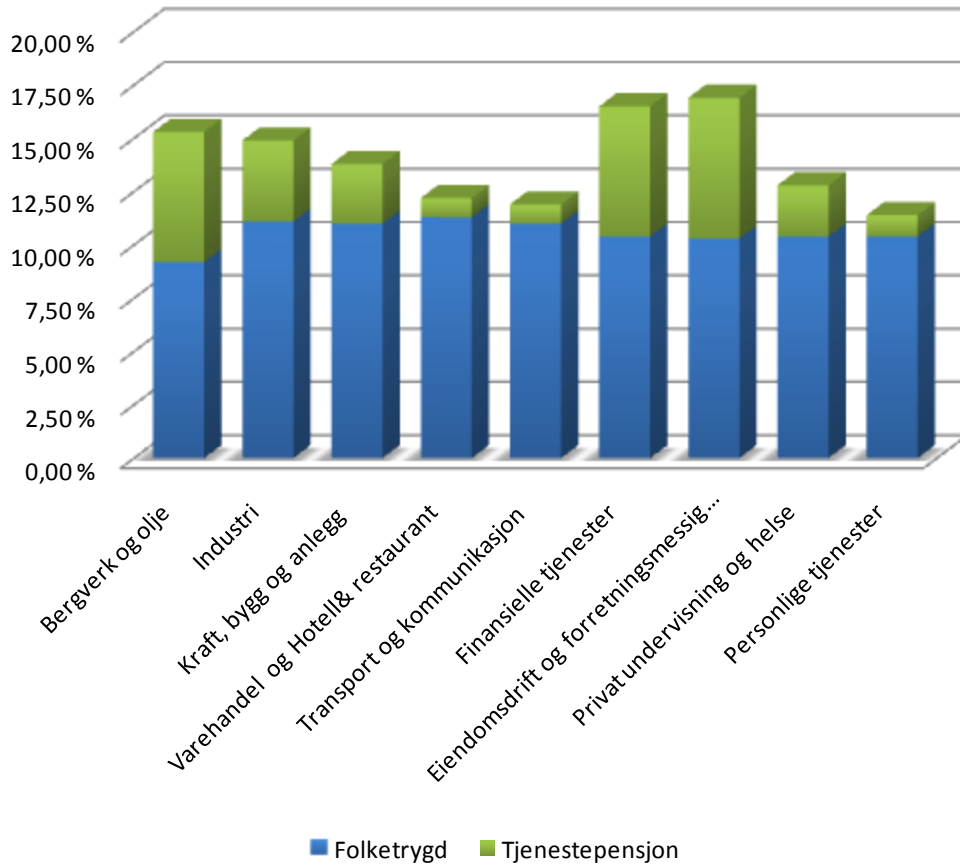
Differanse uttak 62 og 67 for 1975 kullet
(% av all inntekt)

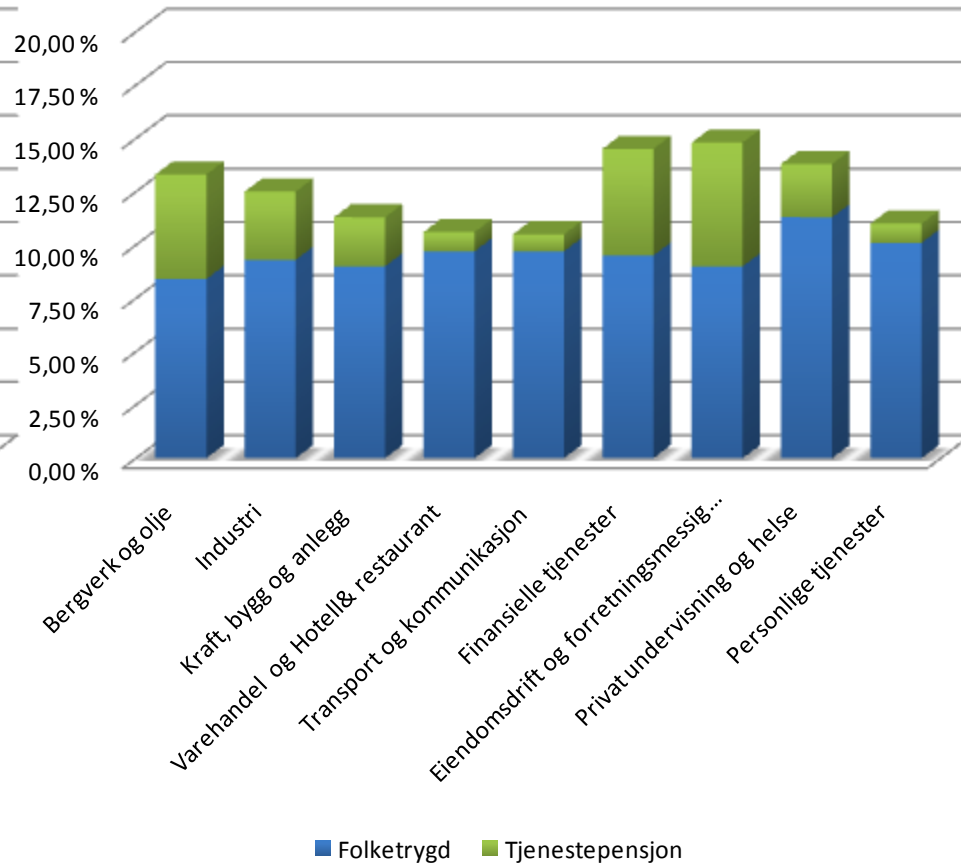

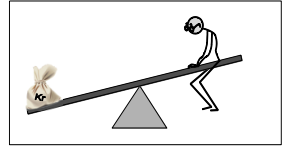
Analysen

Differanse uttak 62 og 67 for 1975 kullet
(% av pensjonsgivende lønn)

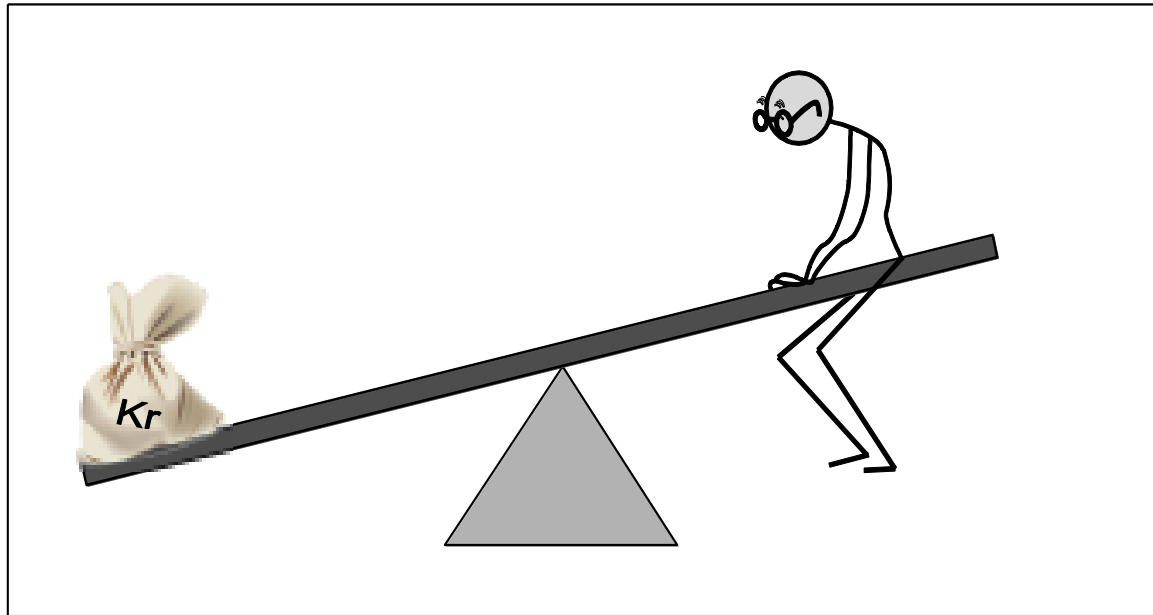

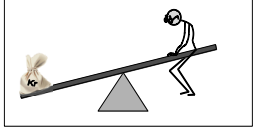
Differanse uttak 62 og 67 for 1975 kullet
(% av all inntekt)

Nye mellomløsninger – utforming og virkninger

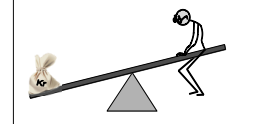

Grunnleggende karakteristika (3)

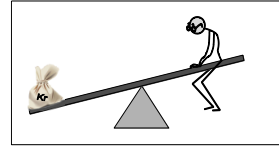
Konkrete alternativer for mellomløsninger ved systematisk opplisting mht.:

- Type rettighet
- Årlig opptjening
- Revaluering/indeksering av opptjente rettigheter
- Finansierings-/sikringsmetode
- Fordeling finansiell risiko
- Fordeling demografisk risiko

Fra sluttlønnsbasert ytelse til ?

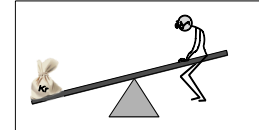
- Mulig første skritt: Definere ytelsen som ren netto med "lav" sats og "høy" sats hhv. under og over 7,1G
- Videre: Overgang til årlig opptjeningsprinsipp
- Mellomløsningenes grunnidé: Mulighet for å kombinere opptjening (årlig ytelse/årlig innskudd) og regulering på forskjellige måter
- Regulering: Mest formålstjenlig med felles ramme for hvordan disse kan kombineres – i motsetning til uttømmende opplisting av tillatte alternativer og særlige bestemmelser for hvert alternativ

Mellomløsninger

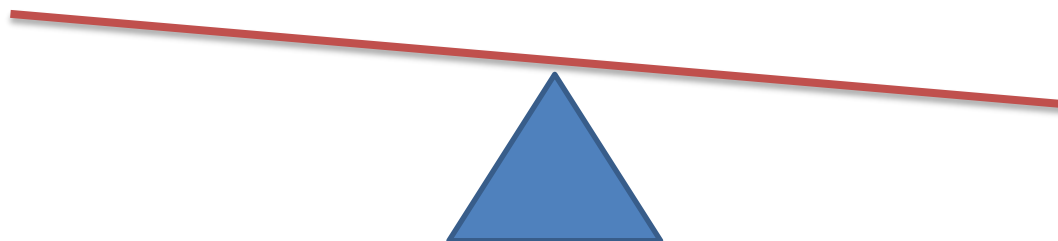
(De viktigste hybridene)

- Mellomløsning 1: innskuddspensjon med avkastningsgaranti
- Mellomløsning 2: Innskuddspensjon med regulering av beholdningen ved kollektive lønnsregulering
- Mellomløsning 3: Årlig pensjonsopptjening i forhold til lønn til enhver tid, regulert med avkastning over beregningsrente (grunnalgsrente)
- Mellomløsning 4: Årlig pensjonsopptjening med kollektivisert lønnsregulering
- Mellomløsning 5: Årlig pensjonsopptjening med individuell lønnsregulering

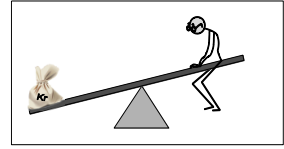

To sentrale (og adskilte) valg

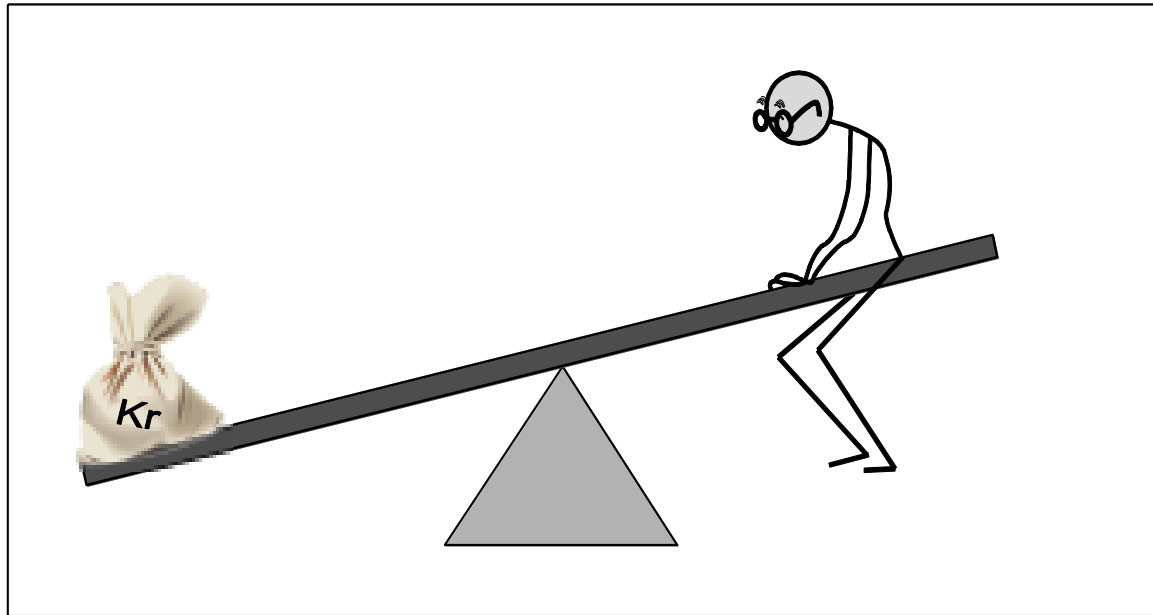
- Opptjenings/sparingsmetode for pensjonskapital
 - Årlig opptjening, og:
 - Oppbygging av ytelse/rettighet
 - Oppbygging av innskudd
- Regulering av pensjonskapital
 - Individuell lønnsutvikling
 - Kollektive lønnsutvikling (G)
 - Avkastning

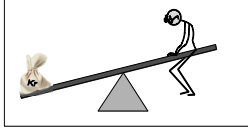

Risikofordeling – arbeidsgiver, ansatt, leverandør

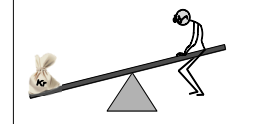
Mellomløsninger i praksis...

Fokus for konkret analyse

- Rettighet uttrykt som fremtidig årlig pensjonsytelse
- Årlig opptjening som % av lønn:
 - ”Lav” sats inntil 7,1G
 - ”Høy” sats mellom 7,1G og 12G
- Indeksering av opptjente rettigheter i takt med individuell lønnsutvikling (evt. annen lønnsindeks)

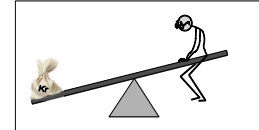

Metodisk tilnærming

”Kalibrering” av årlige opptjeningsseter gjennom to tilnærminger:

- Kostnadsnøytralt i forhold til ”gjeldende” tjenstepensjonsordning (våre sjablongmessige antagelser om ”gjeldende”)
- Tilsikte et planlagt samlet pensjonsnivå på 70% av gjennomsnittlig inntekt som aktiv

Kalibrering både med og uten ny livsvarig AFP ”i bunnen” - som viser seg å være av avgjørende betydning

Satser årlig opptjening kalibrert til kostnadsnivå som gjeldende

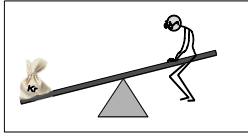
Næringer med antatt tilsiktet hhv. 60%/66% ytelse

- 0,3%/0,4% for lønn inntil 7,1G
- 1,1%/1,6% for lønn mellom 7,1G og 12G

Næringer med antatt hhv. OTP/LOI-max innskudd

- 0,05%/0,25% for lønn inntil 7,1G
- 1,1%/2,0% for lønn over 7,1G

Betydelige omfordelingsvirkninger i forhold til gjeldende!

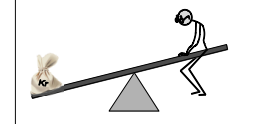
Satser årlig opptjening kalibrert til tilsiktet 70% (i gjennomsnitt!)

Uten AFP "i bunnen":

- 0,5-0,6% for lønn inntil 7,1G
- 2,1-2,2% for lønn mellom 7,1G og 12G

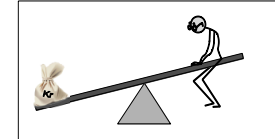
Med AFP "i bunnen":

- 0,15-0,30% for lønn inntil 7,1G
- 1,8-2,0% for lønn mellom 7,1G og 12G

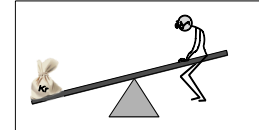
Satser årlig opptjening for 70 % - eks AFP

Næringer	Nivå FT og AFP	Opptjeningsatts i % av lønn opp til 7,1 G	Opptjeningsatts i % av lønn mellom 7,1 og 12 G	Hybridnivå	Samlet nivå	Kostnad i % av lønn
Bergverk og olje	44,10 %	0,56 %	2,23 %	25,90 %	70,0 %	10,07 %
Finansielle tjenester	46,80 %	0,55 %	2,22 %	23,20 %	70,0 %	9,56 %
Eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	46,80 %	0,55 %	2,21 %	23,20 %	70,0 %	9,31 %
Industri	52,20 %	0,43 %	2,10 %	17,80 %	70,0 %	7,02 %
Varehandel og Hotell & restaurant	50,40 %	0,48 %	2,14 %	19,60 %	70,0 %	7,44 %
Transport og kommunikasjon	51,40 %	0,45 %	2,11 %	18,60 %	70,0 %	7,44 %
Personlige tjenester	47,00 %	0,56 %	2,23 %	23,00 %	70,0 %	8,44 %
Kraft, bygg og anlegg	51,70 %	0,45 %	2,11 %	18,30 %	70,0 %	7,11 %
Privat undervisning og helse	48,20 %	0,53 %	2,20 %	21,80 %	70,0 %	8,48 %

Satser årlig opptjening for 70 % - inkl AFP

Næringer	Nivå FT og AFP	Opptjeningssats i % av lønn opp til 7,1 G	Opptjeningssats i % av lønn mellom 7,1 og 12 G	Hybridnivå	Samlet nivå	Kostnad i % av lønn
Bergverk og olje	54,90 %	0,29 %	1,96 %	15,1 %	70,0 %	6,81 %
Finansielle tjenester	58,00 %	0,28 %	1,94 %	12,0 %	70,0 %	6,09 %
Eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	57,60 %	0,29 %	1,95 %	12,4 %	70,0 %	6,03 %
Industri	64,40 %	0,13 %	1,80 %	5,6 %	70,0 %	3,32 %
Varehandel og Hotell & restaurant	61,90 %	0,19 %	1,86 %	8,10 %	70,0 %	3,88 %
Transport og kommunikasjon	63,50 %	0,15 %	1,82 %	6,50 %	70,0 %	3,80 %
Personlige tjenester	57,80 %	0,30 %	1,96 %	12,20 %	70,0 %	5,02 %
Kraft, bygg og anlegg	63,90 %	0,14 %	1,81 %	6,10 %	70,0 %	3,45 %
Privat undervisning og helse	58,80 %	0,27 %	1,93 %	11,20 %	70,0 %	5,00 %

Innskuddssatster kalibrert til tilsiktet 70% (i gjennomsnitt!)

Uten AFP "i bunnen":

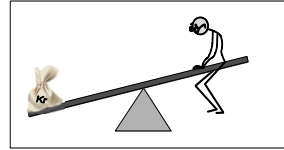
- 5,5-7,0% for lønn inntil 7,1G
- 16,5-21,0% for lønn mellom 7,1G og 12G

Med AFP "i bunnen":

- 2,0-4,0% for lønn inntil 7,1G
- 6,0-12,0% for lønn mellom 7,1G og 12G

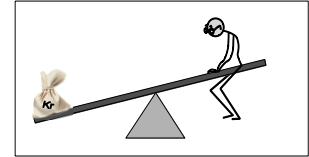
Lønnsprofil for kalibrerte satser for årlig opptjening og innskudd

- Har valgt utforming med "lav sats" inntil 7,1G og "høy sats" mellom 7,1G og 12G.
 - Motivasjon: Kompensere for bortfall av folketrygd- og AFP-opptjening for inntekt over 7,1G
 - Ikke objektivt og opplagt at dette er pensjonspolitisk korrekt
- Kalibreringen gir svar på hvordan de to satsene *samlet* må utformes – ikke hvordan fordelingen dem imellom skal være (én ligning med to ukjente)
- Vektlegging høy sats vs. lav sats kan analyseres ut fra fordelingsmessig virkninger – som viser seg å være betydelige

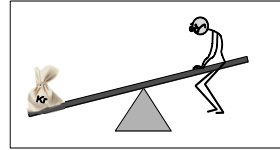
Analysen - Underregulering

- Foregående beregninger forutsetter regulering av opptjente rettigheter i takt med lønn/G
- Hvis ”underregulering” 1,0% p.a. årlig: Omkring 3,5-4,5 %-poeng lavere pensjonsdekning
- Hvis ”underregulering” 0,5% p.a. årlig: Omkring 2,0-3,0 %-poeng lavere pensjonsdekning

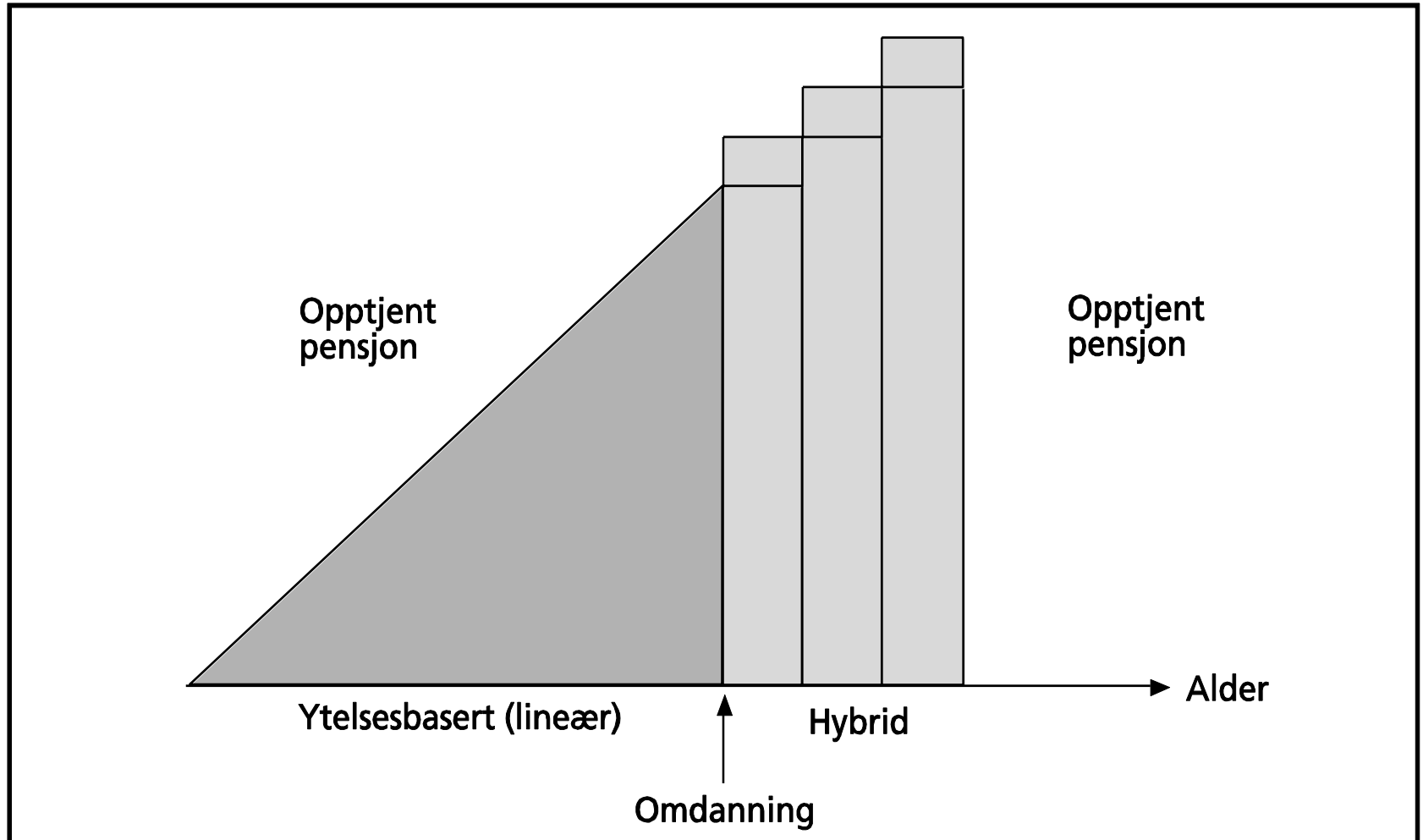

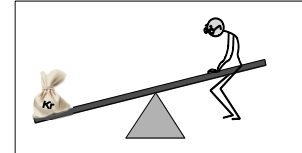
Konvertering fra ytelsesbasert sluttlønnsordning

- Videreføring av opptjent ytelse som "bunnsikring"/-startkapital
- Nye opptjeningsprinsipper for fremtidig opptjening
- Tre alternative konverteringsmetode for det opptjente:
 - Videreføring av årlig avkastningsgaranti mv.
 - Mer radikalt: Videreføring av opptjent garantert ytelse, men avkastningsgaranti ikke *årlig*
 - Enda mer radikalt: Premiereserven til kjøp av ytelse ubundet av opptjent garantert ytelse (dvs. i praksis nedsatt avkastningsgaranti ved konvertering)

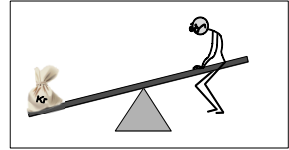
Fra gammel til ny ordning

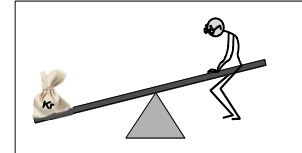
Regnskapsregler

- Påslagsmodell som årlig opptjening bør i seg selv ikke utøse ”ytelsesbasert regnskapsrapportering”
- Tilleggsspørsmål er om arbeidsgiver er fri for interesse/risiko ved:
 - Økonomisk fordel av avkastning
 - Regulering av opptjente rettigheter
 - Aktuariell risiko

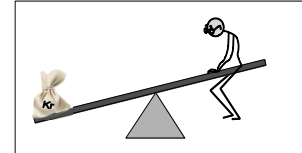
Oppsummering – satser og kostnader uten AFP (70% ved 67år)

- Maks årlige ytelsessatser
 - Under 7,1G: 0,6%
 - Over 7,1 G: 2,1%
- Maks innskuddssatser
 - Under 7,1G: 7%
 - Over 7,1 G: 20%
- Arbeidsgiverskostnader.
Snitt pr år % av lønn
Høylønnsbransje: 10%
Lavlønnsbransje: 7%

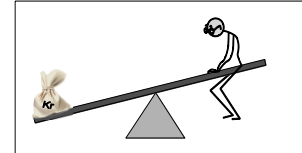
Oppsummering ansatteperspektiv

- Tenk fortsatt samlet ytelse – Ft, AFP og Tp
- Hva skal siktemålet være, og ved hvilken alder?
- Oppsparingsprinsipp
 - Årlig?
 - Innskudd/ytelse
- Reguleringsprinsipp
- Livslange ytelser?

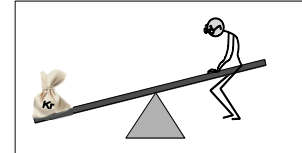
Oppsummering: Nytt fokus

- En lov om tjenstepensjon – fleksibel tilpasning med vekt på to sentrale valg
- Derfor: Fra ytelse vs innskudd som ytterpunkt
- Til: Reell økonomisk kvalitet (sparing) og fordeling av finansiell risiko (regulering og rentegaranti/beregningsrente) og utbetalingsprinsipp.
- Samt: Krav til regnskapsføring

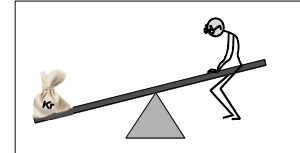
Business case: Foretak 1

- Har:
 - Sluttlønnbasert ytelsesordning 66% for alle ansatte
 - AFP
- Velger årlig opptjening med forenklet implisitt tilpasning til ny folketrygd og AFP:
 - 0-7,1G: $66\%/30 - 1,35\% - 0,314\% = 0,536\%$
 - 7,1G-12G: $66\%/30 = 2,2\%$
 - Regulering av opptjente rettigheter?

Business case: Foretak 2

- Har:
 - Lukket sluttlønnbasert ytelsesordning 60% og innskuddsordning 5%/8% for nyansatte
 - Ikke AFP
- Velger kvalitetsforbedret innskuddsordning – implisitt uten AFP – som ny felles ordning:
 - 0-7,1G: 5%
 - 7,1G-12G: 15%
 - Regulering av oppspart kapital: Finansavkastning med minimumsgaranti (fx. 0%) eller lønnsindeks

Takk for oppmerksomheten.....

